

Bruselj, 9. julij 2026
(OR. en)

11631/26

LIMITE

COPS 426	EUMC 288
ANTICI 189	INDEF 140
POLMIL 297	HYBRID 90
COEST 550	ESPACE 122
COASI 142	CLIMA 389
CONUN 125	ENV 920
MAMA 185	CT 89
MOG 161	COTER 105
COTRA 61	CIVCOM 183
ELARG 151	RELEX 974
COWEB 100	JAI 959
COAFR 224	COMPET 933
COLAC 100	CFSP/PESC 1112
CONOP 45	CSDP/PSDC 481

DOPIS

Pošiljatelj:	Odbor stalnih predstavnikov (2. del)
Prejemnik:	Svet
Zadeva:	Skupno razumevanje – Grožnje in izzivi, s katerimi se soočamo: ocena strateškega okolja EU

Skupno razumevanje – Grožnje in izzivi, s katerimi se soočamo: ocena strateškega okolja EU

Svet, v katerem živimo

Evropska unija se je znašla v negotovih geostrateških razmerah, ki so posledica vztrajnih in sočasnih groženj na več frontah. Zato da bo EU pripravljena in se bo znala prilagoditi, da bi učinkovito zaščitila svoje državljane in državljanke, uveljavljala svoje interese, okrepila svojo strateško avtonomijo in zmanjšala odvisnost ter ohranila vrednote, na katerih temelji – spoštovanje človekovega dostojanstva, svobodo, demokracijo, enakost, pravno državo in spoštovanje človekovih pravic –, je potrebno skupno razumevanje teh groženj, ki temelji na 360-stopinjskemu pristopu.

Naše strateško okolje se korenito strukturno preobraža, pri čemer različne revizionistične sile in vse odločnejši akterji neposredno ogrožajo evropsko varnost, stabilnost in blaginjo. Rusija je z neizzvano agresijo proti miroljubni sosedu – Ukrajini – porušila varnostno strukturo Evrope, ki se je oblikovala po koncu hladne vojne. Predstavlja najbolj urgentno in neposredno grožnjo evropski varnosti, pri čemer je Kitajska ključna za omogočanje njene agresije proti Ukrajini in sodelovanje z akterji, kot so Belorusija, Iran in Demokratična ljudska republika Koreja (DLRK). Izid vojne Rusije proti Ukrajini bo močno vplival na evropsko varnostno strukturo. Temelj za pravičen in trajen mir so neodvisnost, suverenost in ozemeljska celovitost Ukrajine znotraj njenih mednarodno priznanih meja. Neodvisna, varna, uspešna in stabilna Ukrajina je strateška prioriteta za evropsko varnost.

Na pravih temeljih mednarodni red in večstranski sistem, ki temelji na mednarodnem pravu, Ustanovni listini ZN in njenih načelih, vključno s spoštovanjem suverenosti in ozemeljske celovitosti držav, izogibanjem grožnjam ali uporabi sile ter spoštovanjem univerzalnih človekovih pravic, ostajata bistvena za Evropo in celotno mednarodno skupnost. Vse to pa je pod vse večjim pritiskom. Prišlo je do izrazitega premika od pravil k dinamiki moči in pospešenega odmikanja od mednarodnega sodelovanja na področju novih tehnologij, podnebnih sprememb in trgovine. Zaradi povečanih pomorskih, kibernetičnih in hibridnih groženj so izzivi za evropsko varnost toliko večji.

Jedro te preobrazbe je **odločenost nekaterih sil**, zlasti Rusije in Kitajske, **da vzpostavijo regionalno prevlado in preoblikujejo svetovni red** v skladu s svojimi interesi, kar naj bi pospešilo vrnitev k logiki območja vpliva. Ta prizadevanja so vztrajna in sistemska ter podprta z dolgoročnimi naložbami v vojaške zmogljivosti, težnjami po tehnološki premoči in uporabo gospodarskega vzvodja. Ti akterji izkoriščajo globoke in pogosto asimetrične soodvisnosti, da bi izvajali pritisk nad tistimi, ki jih zaznavajo kot nasprotnike. Zaradi vključevanja umetne inteligence in avtomatiziranih sistemov v vojaške, gospodarske in politične postopke odločanja se povečujejo hitrost, obseg in učinkovitost teh groženj, z vse pogostejšim zatekanjem k hibridnim dejavnostim se skuša izkoristiti naše ranljivosti, hkrati pa se briše razlikovanje med mirom in vojno.

Poleg tega **Združene države**, ki so naš najpomembnejši strateški partner, vsepovprek **na novo določajo svoje prioritete** in stališča. Ponovno se preučuje zlasti dolgoletni prispevek ZDA k evropski obrambi, pri čemer se pričakuje, da bodo Evropejci in Evropejke prevzeli večjo odgovornost za lastno varnost. Glede na osrednjo vlogo, ki jo je imela čezatlantska vez pri naši varnosti, stabilnosti in blaginji v zadnjih desetletjih, ima to pomembne posledice za EU.

Čezatlantski odnosi in sodelovanje med EU in Natom ostajajo ključnega pomena za našo splošno varnost.

Bližnji vzhod je drugo dejavno konfliktno prizorišče v bližnjem sosedstvu EU, ki ima neposredne in daljnosežne posledice na varnostnem, gospodarskem in humanitarnem področju. Zlasti nedavna vojna v Zalivu in nadaljevanje napetosti v regiji, vključno med Izraelom in Palestino ter Libanonom, sta jasno svarilo, kakšno večdimenzionalno grožnjo predstavlja regionalno zaostrovanje za varnost, gospodarsko odpornost in širše strateške interese EU. Nestabilnost na Bližnjem vzhodu je povezana z negativnim in tesnim ruskim sodelovanjem z Iranom.

V tem spreminjajočem se geopolitičnem okolju so potrebni odločno ukrepanje in globlja partnerstva za obrambo naših interesov in spodbujanje strateških prioritet EU, ki so krepitev obrambne pripravljenosti in spodbujanje svetovne stabilnosti, zlasti v njenem sosodstvu, zagotavljanje njene blaginje in odpornosti ter zaščita njenih temeljnih vrednot in demokratičnega političnega modela. Pri tem ima EU priložnost, da oblikuje prihodnji, na pravilih temelječ mednarodni red in deluje kot sidrišče za svetovne partnerje, ki se prav tako zavzemajo za univerzalne norme in načela, mednarodno pravo in multilateralizem.

EU ima veliko politično in gospodarsko težo, pa tudi močne obrambne instrumente, da bi vse to lahko dosegla. Vendar moramo storiti več in **prednosti, ki jih imamo, spremeniti v moč.**

Naše strateško okolje: zaostrena strateška konkurenca, nasprotovanje in razdrobljenost

Rusija je najbolj urgentna, največja, najbolj neposredna in dolgoročna varnostna grožnja za evropsko celino. Rusija želi omajati evropsko in svetovno varnostno ureditev ter si prizadeva za model upravljanja z območji vpliva, s katerim želi ponovno utrditi prevlado nad svojimi sosodami. Čeprav Rusija ni dosegla svojih vojaških in strateških ciljev, še naprej zavrača diplomatska prizadevanja za končanje njene vojne agresije ter vzpostavitev pravičnega in trajnega miru na celini, hkrati pa si prizadeva obnoviti svoje sile in vojaške zmogljivosti ter povrniti svoj mednarodni ugled svetovne sile. Krepitev ruske vojaške prisotnosti na evropskih mejah, vse večja militarizacija družbe in prehod na vojno gospodarstvo s konkretnimi ambicijami na ključnih strateških industrijskih in tehnoloških področjih, kot sta vesolje in jedrska energija, pomenijo dolgoročno grožnjo za evropsko varnost.

Poleg tega je Rusija okrepila hibridno kampanjo proti EU in njenim državam članicam, vključno z motnjami kritične infrastrukture, vohunjenjem, kibernetскими napadi, tujim manipuliranjem z informacijami in vmešavanjem, satelitskim vmešavanjem, instrumentalizacijo migracij, vmešavanjem v volitve in fizičnimi sabotажami ter drugimi oblikami sovražnega vmešavanja. Njen cilj je razbiti evropsko enotnost in demokracijo, sejati strah in vnesti polarizacijo v družbe ter, kar je ključnega pomena, odvrčati od nadaljnje podpore Ukrajini. Rusija uporablja širok nabor hibridnih orodij v širšem evropskem sosedstvu – od Zahodnega Balkana prek Črnega morja in Južnega Kavkaza do Srednje Azije –, ki neposredno vplivajo na ključne politične in varnostne interese EU. Za financiranje svojega vojnega stroja uporablja mrežo plovil flote v senci za izvoz nafte, s čimer se izogiba sankcijam, hkrati pa ustvarja pomorska, okoljska in pravna tveganja in tveganja, povezana z izvrševanjem.

Kitajska si prizadeva zmagati v sistemski konkurenci, pri čemer stavi na industrijski obseg, tehnološke ambicije in svetovni doseg, hkrati pa izkorišča nestabilnost. Asimetrične prednosti Kitajske v primerjavi z EU, od trgovinskih neravnovesij do kritičnih surovin in tehnološkega napredka na nekaterih področjih, skupaj z njeno pripravljenostjo, da to uporabi kot vzvod proti EU in drugim, v želji, da bi postala vodilna svetovna sila, so ključni dolgoročni strateški izziv. Njena podpora ruski agresiji proti Ukrajini je za Moskvo ključna. Kitajska si bo še naprej prizadevala povečati svoj vpliv v Evropi.

Spričo tega razvoja dogodkov, ki ga spremljajo bistveno spremenjeno okolje groženj in okrepljeno sodelovanje med strateškimi tekmeci, ki so boljje usklajeni, združujejo zmogljivosti in se učijo iz vztrajnega kopičenja konfliktov, je nujno, da EU in njene države članice okrepijo svojo obrambno pripravljenost ter varnostne in odvratilne zmogljivosti. Močnejša in zmogljivejša EU na področju varnosti in obrambe bo pozitivno prispevala k svetovni in čezatlantski varnosti ter dopolnjevala Nato, ki ostaja temelj kolektivne obrambe držav, ki so njegove članice.

Okrepljeno sodelovanje s podobno mislečimi in drugimi partnerji na področju varnosti in obrambe postaja za EU vse pomembnejše, da bi se znašla v tem novem strateškem okolju.

V tem kontekstu razvoj osnovne geopolitične dinamike prinaša nove temeljne strateške dileme za EU. Vse **višje** kitajske ambicije in njena odločenost v kombinaciji s **strateško konkurenco**, ki trenutno določa odnose med ZDA in Kitajsko, bodo vse bolj vplivali na varnost, konkurenčnost ter gospodarsko varnost in odpornost EU. **Poglobljanje strateškega partnerstva med Kitajsko in Rusijo**, tudi v smislu vojaškega sodelovanja, bo prav tako še naprej povečevalo medsebojno povezanost strateških bojevališč od Evrope do indijsko-pacifiške regije ter povezovalo in krepilo varnostne grožnje. Hkrati je **večstranski sistem pod največjim pritiskom doslej**, saj velesile po vsem svetu vse pogosteje dajejo prednost konkurenci in prisili pred sodelovanjem ter zmanjšujejo svoje zaveze in prispevke k večstranskim institucijam in pravilom. Očitne kršitve mednarodnega prava, neupoštevanje temeljnih načel Ustanovne listine ZN in glasno nasprotovanje univerzalnim normam so temeljna grožnja svetovnemu redu, ki se je gradil zadnjih osemdeset let. To vključuje reševanje perečih svetovnih izzivov, kot so podnebne spremembe, urejanje uporabe umetne inteligence in preprečevanje obsežnih kršitev mednarodnega prava, tudi mednarodnega prava človekovih pravic in mednarodnega humanitarnega prava. Zmanjševanje sredstev za humanitarna prizadevanja in prizadevanja za sodelovanje po vsem svetu ogroža celotne države in na milijone življenj.

EU se je torej znašla v dolgoročnem večdimenzionalnem kriznem okolju, v katerem glavni izziv ni več obvladovanje posameznih groženj, temveč obvladovanje kumulativnih in součinkujočih pretresov na različnih področjih in v različnih regijah. Mednarodne odnose vse bolj zaznamujejo strateška, politična in gospodarska konkurenca, spopadi in – v končni fazi – konflikti. **Izzivi za varnost EU so zdaj tudi geoekonomski** in vključujejo uporabo trgovinskih in dobavnih verig kot orožja ter dostop do energije in drugih virov. Zaradi strateških in pogosto asimetričnih odvisnosti ter ozkih grl v oskrbi in ladijskem prometu mora EU gospodarsko in tehnološko konkurenčnost obravnavati tudi kot ključni dejavnik svoje varnosti. Tako kot ni več mogoče ločevati med notranjimi in zunanjimi grožnjami, se prepletajo tudi geopolitične in geoekonomske grožnje, zato so potrebni celostni pristopi. Za odpornost naših družb je zato treba zmanjšati ranljivosti v vseh ključnih strateških sektorjih, da bi zaščitili naše vrednote in interese.

Ukrajina je pokazala izjemen odpor spričo ruske agresije, uspelo ji je spremeniti dinamiko na bojišču v svojo korist in dokazala je, da lahko zagotavlja varnost preko svojih meja ob neizkoriščenem potencialu obrambne industrije. EU je pokazala enotnost in odločnost pri podpori Ukrajini in nadaljnjem pritisku na Rusijo.

Ruska vojna agresija proti Ukrajini in vse večji geopolitični izzivi so okrepili in še bolj izpostavili **geostrateški pomen širitve** kot pomembnega prispevka k miru, varnosti, stabilnosti in blaginji v Evropi, pri čemer tudi za kandidatke za pristop vse bolj velja, da prispevajo k varnosti. Približevanje držav kandidatk EU v okviru pristopnega procesa, ki temelji na dosežkih in verodostojnih reformah, zmanjšuje njihovo politično in gospodarsko odvisnost ter prispeva k skupnim ciljem.

Zahodni Balkan je del prihodnosti Evropske unije in ima perspektivo članstva v EU, tako kot Moldavija in Ukrajina. Tesnejše usklajevanje zunanje politike, poglobljanje varnostnega in obrambnega sodelovanja ter povečanje odpornosti spričo skupnih izzivov, kot so hibridne grožnje in druge vrste groženj, ki izvirajo tudi iz regije in vplivajo na EU zaradi regionalnih in zunanjih akterjev, ostajajo ključni elementi partnerstva med EU in Zahodnim Balkanom, tako kot tudi vključujoče regionalno sodelovanje, sprava in dobri sosedski odnosi.

V **vzhodnem sosedstvu** Rusija izvaja hibridne dejavnosti proti več ključnim partnerjem, tudi Republiki Moldaviji in Armeniji. Rusija postavlja avtoritarno pot Belorusije kot vzor za druge države, ki se podrejajo ruskemu vplivu. Notranja represija v **Belorusiji**, aktivna vojaška podpora agresiji Rusije proti Ukrajini, zlasti s tem, da Rusiji in njenim oboroženim silam dopušča, da uporabljajo njeno ozemlje, tudi za uporabo taktičnega jedrskega orožja, ter hibridne operacije na zunanjih mejah EU, vključno z gospodarskim in drugim destabilizirajočim delovanjem proti EU in njenim državam članicam, ostajajo resen varnostni izziv za EU.

Stabilnost in varnost v širši **črnomoški regiji** sta za EU strateškega pomena. Na regijo močno vpliva agresija Rusije proti Ukrajini, o čemer pričajo ponavljajoči se incidenti z droni na ozemlju držav članic EU, ki imajo daljnosežne posledice za varnost, odpornost, svobodo plovbe in gospodarski razvoj, kritično infrastrukturo in povezljivost.

Vzhodno Sredozemlje ostaja regija, ki je strateškega pomena za varnost in stabilnost EU in prinaša pomembne priložnosti, pa tudi izzive. EU bi morala ob zaščiti svojih interesov in interesov svojih držav članic zagotoviti spodbude, da bi partnerji v regiji sodelovali v okvirih in partnerstvih za sodelovanje, popolnoma v skladu z mednarodnim pravom in pravnim redom EU. Razvoj obojestransko koristnih odnosov s **Turčijo** na postopen, sorazmeren in reverzibilen način v skladu s sklepi Evropskega sveta iz aprila 2024 prav tako ostaja v strateškem interesu EU. Konstruktivno sodelovanje Turčije bo ključno pri nadaljnjem napredku na različnih področjih sodelovanja. V zvezi s tem EU pripisuje poseben pomen nadaljevanju pogovorov za rešitev ciprskega vprašanja in napredku, ki bo dosežen pri tem, za nadaljnjo krepitev sodelovanja med EU in Turčijo. EU od Turčije še naprej pričakuje, da se bo nedvoumno zavezala dobrim sosedskim odnosom, kar vključuje odpoved vsakršni grožnji z uporabo sile.

Stabilnost, varnost in gospodarska rast **sredozemskega bazena ter širšega južnega sosedstva** so v neposrednem in ključnem interesu EU. Krepitev evro-sredozemskega partnerstva je strateška prioriteta EU, katere cilj so tesnejše gospodarske vezi, politični odnosi in varnostno sodelovanje s partnericami iz južnega Sredozemlja, kar bo ustvarilo skupne priložnosti in omogočilo obravnavanje skupnih izzivov.

V **južnem sosedstvu** hitro slabšanje razmer na Bližnjem vzhodu neposredno ogroža strateške interese EU. Obsežne civilne in humanitarne posledice konfliktov, poleg globokega regionalnega nezaupanja in hudih napetosti, predstavljajo veliko tveganje; če ne bodo zajezene, bodo humanitarne in finančne zmogljivosti EU ter njene zmogljivosti za upravljanje migracij pod ogromnim pritiskom.

Medtem ko **južnemu** sosedstvu, od Libije do Jemna in Iraka, grozi precejšnja nestabilnost, so razmere v Izraelu in Palestini, stabilnost v **Siriji in Libanonu** ter obvladovanje posledic vojne z Iranom še vedno najbolj pereči izzivi, s katerimi se trenutno sooča EU. Regionalna stabilnost in popolna ponovna vzpostavitev svobode plovbe in varnega tranzita skozi Hormuško ožino ter dolgoročna rešitev vseh odprtih vprašanj, dosežena s pogajanjem, v skladu z mednarodnim pravom, so bistvenega pomena. Podpora soobstoju dveh držav in rešitvi izraelsko-palestinskega konflikta, ki ponuja možnost varnosti in miru za vse, je še naprej v strateškem interesu EU. **Zaliv** ostaja ključna sosednja regija EU. Njegova stabilnost je ključna za regionalno varnost, gospodarsko diverzifikacijo in zanesljivost oskrbe. Trenutno dogajanje kaže na strateški pomen Hormuške ožine in ožine Bab el Mandeb kot ključnih pomorskih arterij za Evropo. Motnje na teh plovnih poteh ogrožajo regionalno varnost in stabilnost, omejujejo svobodo plovbe in slabijo spoštovanje mednarodnega prava, ogrožajo prehransko varnost in dobavne verige ter ovirajo prosti pretok trgovine, povezljivost, diverzifikacijo oskrbe z energijo in gospodarsko odpornost. Hkrati **Iran** s svojimi jedrskimi programi in programi balističnih izstrelkov, vojaškim sodelovanjem z Rusijo, destabilizirajočim delovanjem v regiji in Evropi ter zatiranjem lastnega prebivalstva še naprej ogroža regionalno in mednarodno varnostno ureditev.

Na varnostno okolje EU vse bolj vpliva dogajanje v **arktični regiji** in njeni okolici, tudi v povezavi s krepitvijo vojaške prisotnosti, hibridnimi grožnjami, okoljskimi in podnebnimi izzivi ter potrebo po družbeni odpornosti. EU se mora skupaj s partnerji odzvati na geopolitične napetosti in geoekonomske konkurenco na Arktiki.

Afrika je za EU strateško pomembna celina, ki ima zaradi mladega in rastočega prebivalstva, dinamičnih gospodarstev in raznolikih naravnih virov precejšen potencial. Vendar razvoj tega potenciala ovirajo nestabilnost, gospodarske ranljivosti, konflikti, terorizem in nasilni ekstremizem in/ali organizirani kriminal. Medtem se konkurenca med srednjimi in velikimi silami za vpliv v Afriki krepi, to pa ima za posledico agresivne strategije vplivanja, tako na vojaškem področju kot tudi na gospodarskem, bančnem, medijskem in kibernetnem področju, ki vse bolj prevladujejo nad usklajenimi, dolgoročnimi stabilizacijskimi in razvojnimi prizadevanji. Demografija, dolgotrajni konflikti ter pomanjkanje trdnih državnih struktur in socialne infrastrukture ustvarjajo razmere, ki omogočajo nastanek kriz, od Sudana, Sahela, pa vse do Gvinejskega zaliva. Ta žarišča se širijo po regijah, vplivajo na skupnosti, predstavljajo varna zatočišča za teroristične in kriminalne mreže ter zagotavljajo sidrišča za sovražne tuje vplive, na primer iz Rusije. **Sahel** ostaja ključnega pomena za evropsko varnost zaradi medsebojno povezanih groženj, ki vplivajo na naše interese – terorizma in njegovega prelivanja v sosednje države, mrež organiziranega kriminala, ki nadzorujejo poti trgovine s prepovedanimi drogami in ljudmi v Evropo, ter okrepljenega sodelovanja med Rusijo in oblastmi držav osrednjega Sahela –, pri čemer so oteževalni dejavniki nestabilnost držav, varnostna praznina in večja prisotnost strateških tekmecev. **Sudan** je še vedno prizorišče največje krize na svetu zaradi notranje razseljenosti in lakote, kar ima kritične posledice na regionalni ravni in širše, tudi za EU. Izkoriščanje ranljivosti in nestabilnosti dodatno destabilizira nestabilne države in njihova gospodarstva, hkrati pa spodkopava zaščito civilistov in človekove pravice. Nedovoljene migracije so skupni izziv, s katerim se morata spopasti EU in Afrika, saj je v njunem interesu zagotoviti, da se izvajajo varno, urejeno in pravilno.

Varnost **indijsko-pacifiške regije** in varnost Evrope sta bolj soodvisni kot kdaj koli prej. Vse odločnejše delovanje Kitajske v Južnokitajskem in Vzhodnokitajskem morju ter v Tajvanski ožini bi lahko vse bolj vplivalo na evropsko in indijsko-pacifiško varnost, stabilnost in blaginjo. Sprememba statusa quo v zvezi s Tajvansko ožino bi močno vplivala na svetovno varnost. Kar zadeva druga območja v **Aziji**, Afganistan s terorizmom ali širjenjem nasilnega ekstremizma, tihotapljenjem drog in vse resnejšimi izzivi zaradi nedovoljenih migracij še naprej resno ogroža varnost regije in tudi Evropske unije. Nekateri akterji, na primer Demokratična ljudska republika Koreja (DLRK), še naprej ogrožajo regionalni in mednarodni mir in varnost z orožjem za množično uničevanje, jedrskimi programi in programi balističnih izstrelkov, vedno bolj pa tudi z obveščevalnimi operacijami, kibernetскими napadi in kampanjami dezinformiranja. Tudi dolgotrajni starejši konflikti še naprej ovirajo razvoj celovitih varnostnih ureditev v vsej regiji.

Z **Latinsko Ameriko in Karibi** nas vežejo tesne zgodovinske in kulturne vezi ter globoka zavezanost multilateralizmu na podlagi skupnih temeljnih načel in vrednot. Kljub temu bi lahko socialno-ekonomska neravnovesja v več latinskoameriških državah in – v nekaterih primerih – ogrožena politična stabilnost povzročili nestabilnost in motnje. Regionalne delitve in močni migracijski pritiski v Srednji Ameriki se bodo verjetno nadaljevali, kar bo še povečalo nadnacionalne izzive, povezane z organiziranim kriminalom.

Te krize kažejo, da **imajo regionalni konflikti sistemske globalne učinke**. Okolje zaznamuje kaskadna dinamika. Konflikti ovirajo energetske tokove; energetski pretresi poganjajo inflacijo in ustvarjajo gospodarsko nestabilnost; ekonomski stres povzroča družbene napetosti in politično razdrobljenost. EU se kot načelna akterka, ki spodbuja multilateralizem in preventivno diplomacijo, na te izzive odziva z vzpostavljanjem partnerstev, ki prispevajo k naši varnosti, bolj pragmatični akterji po vsem svetu pa se vse pogosteje zatekajo k pristopom varovanja pred tveganji, v kar jih vodi zaskrbljenost glede energije, prehranske varnosti in suverenosti, zato je manj verjetno, da se bodo strinjali z našimi pogledi.

Nove in nadnacionalne grožnje in izzivi

V širšem strateškem okolju EU je prisotna nevarna kombinacija oborožene agresije, nezakonite priključitve, nestabilnih držav, revizionističnih sil in avtoritarnih režimov. Takšno okolje je gojišče za **številne nadnacionalne grožnje evropski varnosti**, od terorizma, nasilnega ekstremizma in organiziranega kriminala do hibridnih konfliktov in kibernetских napadov, instrumentalizacije nedovoljenih migracij, širjenja orožja in postopne slabitve ustroja za nadzor nad oborožitvijo. Finančna nestabilnost ter zelo velike socialne in gospodarske razlike lahko še dodatno zaostrijo to dinamiko in imajo vse večji vpliv na našo varnost. Tekmovanje za vpliv je postalo pomembno gonilo negotovosti, nestabilnosti in gospodarske nestanovitnosti v našem sosedstvu.

Izziv, ki ga predstavljajo **nedovoljene migracije**, vključno z odpravljanjem njihovih temeljnih vzrokov, je treba obravnavati v okviru boja proti kriminalnim tihotapskim mrežam in instrumentalizaciji s strani akterjev groženj, pa tudi s tesnimi partnerstvi s tretjimi državami, da se preprečijo nedovoljeni odhodi, ter z izkoriščanjem priložnosti za zakonite migracije na varen in urejen način v skladu z nacionalnimi pristojnostmi držav članic.

Organizirani kriminal s svojimi mednarodno delujočimi mrežami ostaja velika grožnja za evropske državljane, podjetja in institucije, pa tudi za evropsko gospodarstvo. Poleg tega postaja vse bolj destabilizirajoč, pospešuje ga umetna inteligenca in druge nove tehnologije, pa tudi vse bolj je medsebojno povezan, saj kriminalne združbe delujejo v več različnih regijah in celinah. Trgovina s prepovedanimi drogami in strelnim orožjem, pranje denarja, kibernetika kriminaliteta ter tihotapljenje migrantov so skupna grožnja za EU, Zahodni Balkan, Latinsko Ameriko in Karibe ter vse bolj tudi za Zahodno Afriko. **Tekma za tehnološko prevlado**, zlasti na področju umetne inteligence, bo še naprej oblikovala strateško okolje kot pomembno prihodnje področje konkurence in ključni omogočiteljni dejavnik. Akterji, ki bodo imeli vodilno vlogo na področju umetne inteligence, bodo lahko med seboj povezali odločanje, vojaške sisteme, manipuliranje z informacijami in gospodarsko moč ter tako ustvarili strukturne prednosti. Pri taki dinamiki obstaja večja verjetnost za bolj koncentrirano svetovno porazdelitev moči.

Zaradi državnih in nedržavnih akterjev, ki uporabljajo **hibridne** taktike, kibernetске napade, drone in druge zračne vdore, dezinformacijske kampanje, vmešavanje v volitve in politične procese, gospodarski pritisk in instrumentalizacijo nedovoljenih migracijskih tokov ter vohunjenje, tudi pri partnerjih, se je znižal prag za konflikte, kar neposredno in občutljivo ogroža našo varnost in demokratično integriteto, poleg tega pa je takšna dejanja lažje zanikati in težje pripisati odgovornost zanje.

Napadi tujega manipuliranja z informacijami in vmešavanja (**FIMI**) so vse pogostejši in vse bolj izpopolnjeni. Za akterje, kot so Rusija in drugi, je tuje manipuliranje z informacijami in vmešavanje del širšega nabora orodij za politično vojskovanje. Prepoznavajo vrzeli in ranljivosti v naših odprtih družbah ter zaostrejuje delitve, ustvarjajo nestabilnost in si prizadevajo ohromiti odločanje. Akterji groženj pogosto uporabljajo tuje manipuliranje z informacijami in vmešavanje skupaj z drugimi hibridnimi dejavnostmi ter delujejo v usklajenih dolgoročnih kampanjah. Te grožnje ne spodbijajo le demokratičnih procesov in zaupanja javnosti, temveč predstavljajo tudi velike izzive za našo varnost in informacijsko integriteto.

Zaradi vse številčnejših bojišč in vojnih območij v našem sosedstvu, od Ukrajine do Irana, so se močno razvili tehnologija vojskovanja in industrijski sektorji, kar je razkrilo **nove vrzeli v kritičnih zmogljivostih** in ranljivosti za Evropejce in Evropejke, vključno s strelivom, zračno obrambo in droni.

Širjenje orožja za množično uničevanje in njegovih nosilcev se bo verjetno povečalo, ko bodo velike jedrske sile širile svoje zaloge, še naprej razvijale in preskušale nove oborožitvene sisteme ter se oddaljile od obstoječih mehanizmov za nadzor nad orožjem. Jedrski in balistični program DLRK je še vedno zaskrbljujoč. Iranski jedrski program še vedno ni pod mednarodnim nadzorom ter je stalen vir nestabilnosti in konfliktov v regiji. Rusija in Kitajska širita zaloge jedrskega orožja in razvijata nove oborožitvene sisteme. Rusko vodstvo je pri invaziji v Ukrajini uporabilo jedrske grožnje. Regionalne sile imajo tudi dostop do sofisticiranega konvencionalnega orožja, ki zajema sisteme za preprečevanje dostopa in zaseganje območij ter balistične in manevrirne izstrelke. Te trende še pospešuje erozija ustroja za nadzor nad oborožitvijo v Evropi, od Pogodbe o konvencionalnih oboroženih silah v Evropi do Pogodbe o jedrskem orožju srednjega dosega in Pogodbe o odprtih zračnih prostorih. Ta normativna praznina neposredno vpliva na varnost EU. Zaščita globalne prepovedi kemičnega orožja je skupna odgovornost na svetovni ravni.

Hkrati je vedno več sporov v zvezi s prostim in varnim dostopom do **globalnih strateških področij**. V času vse večje odvisnosti od digitalnih tehnologij je kibernetski prostor postal prostor strateške konkurence. Vse pogosteje smo tarča vse bolj sofisticiranih kibernetskih napadov. Nujno je treba ohraniti odprt, svoboden, stabilen in varen kibernetski prostor.

Področje **vesolja** ima velik varnostni in obrambni pomen. Je ključno za zmogljivosti opazovanja, spremljanja, navigacije in komunikacije, je pa tudi prenatrpano in sporno področje, na katerem se strateški tekmeci obnašajo vse bolj neodgovorno, orbitalna in zemeljska vesoljska infrastruktura pa je pogosto ogrožena, hkrati pa glavni in novi akterji krepijo svojo prisotnost in se pripravljajo na vojskovanje v vesolju.

Pomorska varnost po vsem svetu je ključna za varnost EU, njen gospodarski razvoj, prosto trgovino, promet in energetska varnost. EU se je zavezala, da bo spoštovala pravni red, vzpostavljen z UNCLOS, in priznala njegovo osrednjo vlogo ter od vseh držav pričakuje, da bodo spoštovale temeljna načela in pravila pomorskega prava. EU se sooča s hitro stopnjujočimi se pomorskimi grožnjami, od tradicionalnih groženj, kot so piratstvo, nezakonita trgovina in oboroženi ropi na morju, do pritiskov in hibridnih napadov na kritično infrastrukturo, ki jih izvajajo države, tudi v evropskih vodah. Nastajajoče tehnologije, kot je umetna inteligenca, ki se uporabljajo za podvodna plovila brez posadke, sicer ponujajo številne priložnosti, vendar prinašajo tudi posebne ranljivosti v pomorstvu, ki jih je treba obravnavati. Morska območja, kritične plovne poti in več pomorskih ozkih grl ter morsko dno po vsem svetu so vse pogostejše predmet sporov. Zaradi vedno agresivnejših stališč glede zračnega prostora z vse pogostejšimi taktikami za preprečevanje dostopa/preprečevanje delovanja tudi **zračna** varnost EU ni več samoumevna.

Na naše varnostno okolje bodo v naslednjih desetletjih resno vplivale tudi **podnebne spremembe, degradacija okolja in naravne nesreče**, ki so dokazano vir nestabilnosti in konfliktov po vsem svetu, zato predstavljajo grožnjo mednarodnemu miru in varnosti. Konkretna primera v tem smislu sta tekmovanje za naravne vire, na primer kmetijska zemljišča in vodo, ter izkoriščanje energetskih virov za politične namene. Z razogljičenjem ter večjo gospodarnostjo z viri in krožnostjo naših gospodarstev so povezani posebni varnostni izzivi, vključno z dostopom do kritičnih surovin, upravljanjem vrednostnih verig in trajnosti, pa tudi gospodarski in politični premiki zaradi prehoda s fosilnih goriv. Tudi **svetovne zdravstvene krize** lahko močno obremenijo družbe in gospodarstva ter imajo daljnosežne geopolitične posledice.

Ob vseh teh nadnacionalnih izzivih **vse hitrejša spodbujanja spoštovanja mednarodnega prava ter vse večje grožnje svetovnim in večstranskim institucijam za mednarodno sodelovanje**, ki smo jih v zadnjih desetletjih pomagali oblikovati in razvijati, pomenijo vse bolj pereč medsektorski in sistemski izziv za nas in naše partnerje, saj slabijo svetovno, kolektivno zmogljivost za reševanje teh izzivov in izkoriščanje teh priložnosti, ki jih je mogoče izključno ali najučinkoviteje obravnavati skupaj.
